

L'electorat silenciàt del País Basc

Per primera vegada en la història recent del País Basc, l'esquerra abertzale "oficial" no es podrà presentar a les eleccions autonòmiques. La llei de partits impedeix que Batasuna pugui concórrer als comicis i és més que probable també que la plataforma independentista Aukera Guztiak sigui il·legalitzada a iniciativa del Govern espanyol i de la Fiscalia General de l'estat.

L'esquerra abertzale afronta el repte més important dels últims vint-i-cinc anys: continuar fent política sense estar present a cap institució del País Basc.

Des que Batasuna va ser declarada una formació il·legal el 2003 per la justícia espanyola i inclosa en la "llista negra" d'organitzacions terroristes de la Unió Europea, la formació Arnaldo Otegi ha anat perdent, de manera progressiva, tots els càrrecs institucionals que tenia. La presència a la vida pública, en els últims temps, ha quedat reduïda al Parlament de Vitòria on, per evitar la il·legalització, va haver de canviar el nom del grup de Batasuna pel de Sozialista Abertzaleak. L'absència del partit independentista a la cambra autonòmica en la pròxima legislatura alterarà el mapa polític basc, fet que, en principi, afavoreix els interessos de la coalició PNB-EA, la qual espera fer-se amb bona part dels set escons que ara estan en mans de Batasuna, per aconseguir, així, la majoria absoluta.

El PP provoca els canvis. Des de l'any 1978 la marca política de l'esquerra abertzale va ser la coalició Herri Batasuna, i amb aquest nom es va presentar per primera vegada en unes eleccions l'any 1979, a les generals. L'últim cop que l'independentisme basc, va acudir a les urnes sota les sigles d'HB va ser també en unes eleccions generals, les de 1996, que van donar la victòria al Partit Popular, liderat en aquell moment per José María Aznar.

Amb els populars a la Moncloa i amb el jutge Baltasar Garzón a l'Audiència Nacional, comença a prendre cos la tesi de

"l'entorn d'ETA" que posa en el punt de mira dels aparells de l'estat Herri Batasuna, que és percebuda com un instrument més al servei d'ETA contra el qual es pot actuar judicialment. L'aplicació de la tesi "tot és ETA" provoca, l'any 1998, l'empresonament de la Mesa Nacional d'HB i també el tancament del diari *Egin*. El mateix any, i a les portes d'unes eleccions autonòmiques, comencen a circular rumors sobre una possible il·legalització d'HB sota l'impuls polític d'Aznar. Per evitar-ho, avançant-se a aquesta maniobra, la coalició abertzale decideix presentar-se als comicis sota unes altres sigles, Euskal Herriarrok. La nova plataforma electoral de l'esquerra abertzale capitalitza la treva declarada per ETA el 1998, la del Pacte de Lizarrar, i torna a obtenir uns bons resultats a les eleccions municipals de 1999. Però la ruptura de l'alto el foc castiga EH en les autonòmiques del 2001, i passa de catorze escons a set.

L'independentisme basc intenta refer-se de la desfeta electoral refundant mesos més tard HB. És el que es coneix com el "Procés Batasuna", que desembocarà en la formació d'un nou partit, Batasuna. Però la nova formació no aconsegueix integrar Abertzaleen Batasuna del País Basc francès ni tampoc la navarresa Bazarre, que sí que havien accedit a entrar a Euskal Herriarrok. La nova Batasuna, doncs, no és tan àmplia com l'antiga plataforma electoral, però a més cal afegir que també serà més reduïda que la històrica HB, perquè un sector, liderat per l'advocat de Pamplona Patxi Zabaleta, s'escindeix i crea un partit crític amb ETA, Aralar.

Comença la sopa de lletres. La crisi política que pateix Batasuna s'agreuja l'estiu de 2002, quan el jutge Garzón embarga els seus béns, li tanca les seues activitats. En el marc de l'anomenat Pacte Antiterrorista, el PP i el PSOE acorden la creació de la llei de partits amb l'objectiu d'il·legalitzar Batasuna, un procés polític i judicial que desembocarà en una sentència del Tribunal Suprem, el 28 de març de 2003, que deixa fora de la llei Herri Batasuna, Euskal Herriarrok i Batasuna. Com ja hem explicat més amunt, el partit d'Otegi decideix canviar el nom del seu grup parlamentari a la cambra basca, per eludir la il·legalització en aquesta institució, i passa a dir-se Sozialista Abertzaleak la resta de la legislatura.

Les eleccions municipals del 25 de maig de 2003 és la primera cita que ha d'afrontar l'esquerra abertzale des de la il·legalitat. Així, inicia una campanya de recollida de signatures, n'aconsegueix 50.000, i presenta Autodeterminaziorako Bilgunea, AUB ("Plataforma per l'Autodeterminació"). Però aquestes llistes no superen el filtre del Tribunal Suprem, perquè inclouen antics candidats de les il·legalitzades Batasuna, EH i HB. Tot i això, AUB fa campanya a favor del vot nul i entre Euskadi i Navarra en sumen més de 150.000. Vots de protesta, però, que no tenen cap valor polític. La conseqüència és la pèrdua del poder local de l'esquerra abertzale, un dels seus pilars principals, i també es queda fora de les poderoses diputacions forals.

Amb les eleccions europees del 2004 la il·legalitzada Batasuna torna a la càrrega presentant una nova llista alternativa, Herriarren Zerrenda ("La Llista del Poble") i la justícia espanyola novament li barra el pas.

El resultat: la pèrdua de l'europarlamentari que HB tenia a Brussel·les des del 1987.

L'últim intent, Aukera Guztiak. Amb vista a les eleccions del pròxim 17 d'abril, Batasuna ha canviat d'estratègia i, a diferència de les anteriors cites amb les urnes, ha decidit presentar-se amb el seu nom, conscient que la llista seria rebutjada des del començament, tal com ha

Aukera Guztiak és la nova iniciativa basca que es vol presentar a les eleccions. Té el suport de moltes personalitats de la cultura basca, i pretén defensar els drets civils i polítics bascos.

El Govern espanyol està convençut que AG és una "llista blanca" per eludir la llei de partits

estat. En aquesta ocasió, però, i al marge del partit d'Arnaldo Otegi, ha aparegut una iniciativa impulsada per diferents personalitats del món de la cultura basca que pretén defensar els drets civils i polítics de tots els ciutadans bascos. Aukera Guztiak ("Totes les Opcions") és una associació d'electors abertzales que neix amb el suport popular de més de 30.000 signatures, no té programa polític, no pretén substituir ningú i es posiciona contra tota mena de vulneració de drets i contra tot tipus de violència. El seu objectiu principal és garantir que totes les opcions polítiques d'Euskadi estiguin presents en els comicis autonòmics. Els

75 candidats que conformen aquesta llista són independents i no militen en cap partit. No tenen, per tant, "antecedents sospitosos". Però el Govern espanyol i el fiscal general de l'estat, Cándido Conde-Pumpido, estan convençuts que AG és una plataforma per tapar Batasuna, una "llista blanca" amb la qual pretén eludir la llei de partits. A més, els poders de l'estat li exigeixen una condemna expressa d'ETA, cosa que, per exemple, no ha fet mai Aralar. Aquest partit, epr contra, no tindrà cap problema per participar en les eleccions. A més, la policia, en una actuació sense precedents, ha investigat els 33.000 ciutadans bascos que han avalat la plataforma amb la seva signatura, entre els quals hi ha l'expresident del PNB, Xabier Arzalluz, i ha arribat a la conclusió que el 4% té relació amb Batasuna i amb ETA. Amb aquest argument, la Fiscalia ha passat a l'acció impugnant Aukera Guztiak, l'últim nom d'una sopa de lletres basca que ha caigut en la xarxa de la llei de partits espanyola.

*Daniel Gómez
(Bilbao)*